

Dariusz Brązkiewicz

Państwowa Szkoła Wyższa

im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

DZIAŁANIA LIGI OBRONY KRAJU NA RZECZ OBRONNOŚCI PAŃSTWA

Streszczenie

W artykule podjęto problematykę działalności organizacji pozarządowych na rzecz obronności kraju w tzw. sektorze trzecim, który wypełnia lukę w zaspokajaniu potrzeb, dóbr i aspiracji społecznych. Działalność tą przedstawiono na przykładzie stowarzyszenia Liga Obrony Kraju. W krajach o ustroju demokratycznym aktywność obywatelska na rzecz ogólnie pojętego bezpieczeństwa przejawia się w postaci dobrowolnego zrzeszania się właśnie w takich stowarzyszeniach. Wskazano znaczenie i potrzebę istnienia takich organizacji w systemie bezpieczeństwa narodowego naszego kraju, m.in. w aspekcie likwidacji powszechnego poboru do służby wojskowej w 2009 roku. Wymieniono i przeanalizowano potencjał Ligi Obrony Kraju, jako największego stowarzyszenia proobronnego w Polsce, przedstawiając możliwości szkolenia strzeleckiego na bazie strzelnic i instruktorów strzelectwa sportowego LOK. Ponadto pokazano współpracę stowarzyszenia z Ministerstwem Obrony Narodowej. Analizę oparto na dokumentach stowarzyszenia przygotowanych na Kongres Organizacji Proobronnych i Klas Mundurowych w 2015 roku.

Wstęp

Zwiększone w ostatnim roku zainteresowanie najwyższych władz w państwie – prezydenta i rządu oraz mediów i społeczeństwa organizacjami proobronnymi spowodowało, że doceniamy stowarzyszenia działające na rzecz upowszechniania obronności kraju. To zainteresowanie wynika też z obecnej sytuacji polityczno-militarnej naszego wschodniego sąsiada – Ukrainy oraz zaangażowania i agresywnej polityki Federacji Rosyjskiej, która po zajęciu suwerennej części Ukrainy – Krymu, wspiera separatystów we wschodniej części tego kraju, gdzie prowadzone są regularne działania zbrojne, a największe cierpienia tego konfliktu ponoszą zwykli obywatele.

W tej sytuacji warto przybliżyć stowarzyszenie proobronne – Ligę Obrony Kraju (LOK), które jest mało medialne, ale realizuje ważne zadania wychowania i szkolenia patriotyczno-obronnego, a w sytuacji zagrożenia może zostać wykorzystane do zwiększenia naszego bezpieczeństwa. Jest to największe, ale nie jedyne stowarzyszenie o takim charakterze, a młodzież i dorośli zainteresowani działalnością na rzecz obronności w organizacjach

pozarządowych z łatwością znajdą takie stowarzyszenie, które odpowiada ich zainteresowaniom.

Bezpieczeństwo i państwo, a organizacje pozarządowe

Bezpieczeństwo od zarania dziejów ludzkości stanowiło nadrzędny cel jednostki, grup społecznych i religijnych oraz poszczególnych państw, grup państw i systemów międzynarodowych. Etymologia słowa „bezpieczeństwo” oznacza poczucie zagrożenia w stosunku do poczucia zabezpieczenia¹. Tworzenie tego bezpieczeństwa wynikało z dwóch odmiennych stanów psychicznych – strachu i lęku. Na przestrzeni wieków te naturalne stany wpłynęły na potrzebę obrony przed czymś lub kimś. Jednocześnie człowiek jako istota społeczna doprowadził do rozwoju tej obrony i stworzył warunki do bezpiecznej egzystencji².

Tworzenie bezpieczeństwa było więc zasadniczą przyczyną jednoczenia się ludzi w poczuciu zbiorowego bezpieczeństwa. Tym samym naturalnym odruchem ludzi było stowarzyszanie się, bądź dołączanie do stowarzyszeń w celu wspierania się w obronie życia, zdrowia, dóbr materialnych i intelektualnych tworząc bezpieczeństwo dla siebie, bliskich i struktur społeczno-państwowych.

Współczesne bezpieczeństwo staje się bezpieczeństwem jednostek i grup społecznych. A metodą jego zapewnienia jest współpraca międzynarodowa państw na rzecz ograniczenia zagrożeń społecznych, realizując nie tylko zwalczanie niepożądanych zjawisk, ale i szeroko pojętą profilaktykę. Natomiast w aspekcie podmiotowym współczesne bezpieczeństwo poszerza swój zasięg do takich płaszczyzn jak: ekonomia, nauka, technika, ideologia i kultura. W rozwiniętych społeczeństwach państwo posiada coraz szersze środki w celu zapewnienia bezpieczeństwa. Oprócz siły militarnej i polityczno-dyplomatycznej wzrasta znaczenie sił pozarządowych takich jak grupy i organizacje społeczne. Zależnie od kraju mają one większe lub mniejsze znaczenie obronne.

Państwo jako najważniejsza forma organizacyjna społeczeństwa realizuje wspólne cele ludzi, utrzymuje porządek wewnętrzny oraz zapewnia bezpieczeństwo wobec zagrożeń zewnętrznych. Współczesne państwo jest organizacją polityczną dużej grupy społecznej zamieszkującej dane terytorium, na którym rozciąga się jej władza oraz obowiązuje jej prawo³. Ponadto w strukturach państwa demokratycznego bardzo ważną rolę odgrywa

¹ J. Stańczyk, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, ISP PAN, Warszawa 1996, s. 15.

² S. Kowalczyk, *Człowiek a społeczność. Zarys filozofii społecznej*, Wyd. KUL, Lublin 1994, s. 221.

³ R. Wróblewski, *Podstawowe podjęcia z dziedziny polityki bezpieczeństwa, strategii i sztuki wojennej*, AON, Warszawa 1993, s. 9.

samorząd terytorialny, który utożsamia się ze wspólnotą o niewielkich rozmiarach terytorialnych oraz niewielkiej ilości mieszkańców. I to właśnie te cechy powodują, że ludzie najczęściej utożsamiają się z małymi wspólnotami lokalnymi.

Ta tożsamość w ustroju demokratycznego państwa odzwierciedla się w wolnych i demokratycznych wyborach, samorządności terytorialnej oraz dobrowolnym organizowaniu się obywateli w grupy. Grupy te, to tzw. organizacje pozarządowe, zrzeszające w sposób dobrowolny ludzi, którzy stawiają sobie za cel wzajemne wsparcie poprzez niesienie pomocy, obrony i współpracy w celu zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych.

W państwie demokratycznym organizacje pozarządowe stanowią jeden z trzech sektorów działania ludzi i instytucji. Pierwszy sektor, to instytucje które rządzą, administrują i decydują na szczeblu całego państwa jak i szczeblu lokalnym. Jest to obszar władz i administracji publicznej, które stanowią i przestrzegają prawo. Drugi sektor, to podmioty zajmujące się produkcją, handlem i usługami. Nastawiony jest na prowadzenie działalności przynoszącej zysk. Natomiast trzeci sektor tworzą organizacje pozarządowe, których działalność obejmuje zaspokajanie wspólnych potrzeb oraz rozwiązywanie spraw i problemów, których nie są w stanie rozwiązać pozostałe sektory lub wspierać (uzupełniać) swoim działaniem dla dobra całego społeczeństwa (państwa)⁴.

Organizacje pozarządowe w Polsce

Zmiany społeczno-polityczne w naszym kraju w 1989 r. pozwoliły na publiczną debatę o potrzebie uwolnienia ruchu stowarzyszeniowego i niezależnych inicjatyw obywatelskich. Uchwalenie 7 kwietnia 1989 r. *Ustawy Prawo o stowarzyszeniach* było elementem rozmów prowadzonych przy „okrągłym stole”, i dążenia opozycji do swobód obywatelskich o możliwości zrzeszania się. Wskazano, że rolą państwa jest tworzenie korzystnych warunków dla inicjatyw społecznych i obywatelskich. Opierało się to na założeniu wzajemnej niezależności i możliwości współpracy, a wypracowana idea jest aktualna do dnia dzisiejszego na szczeblu rządowym i samorządowym. Kontynuacją tego są zapisane w Konstytucji RP z 1997 r. zasady: pomocniczości państwa i dialogu społecznego, a także zapisy ustaw o samorządzie terytorialnym, zgodnie z którymi współpraca z organizacjami pozarządowymi jest jednym z zadań własnych jednostek samorządu tery-

⁴ Z. Lasocki, *Kilka uwag w roli organizacji pozarządowych w państwie demokratycznym*, Wyd. Bordo, Warszawa 2001, s. 2-3.

torialnego. Tym samym to te jedne z najważniejszych aktów prawnych wyznaczają kierunki polityki państwa wobec stowarzyszeń w Polsce⁵.

Natomiast pojęcie „organizacje pozarządowe” w polskim prawodawstwie pojawiło się w 1997 roku, i odtąd pojęciem powszechnie stosowanym w tworzonych aktach prawnych i kontaktach między organizacjami państwowymi a stowarzyszeniami. Tym pierwszym aktem prawnym, który definiuje pojęcie organizacji pozarządowej jest *Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*. Definicja brzmi następująco: „ilekroć w ustawie jest mowa o organizacjach – oznacza to stowarzyszenie, związki, izby oraz organizacje pracodawców i pracobiorców o charakterze ogólnokrajowym, w szczególności działające na rzecz osób niepełnosprawnych, tworzone na podstawie odrębnych przepisów”⁶. Kolejnym aktem prawnym, który definiuje pojęcie „organizacje pozarządowe” jest *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. Zapisy ustawy brzmią: „organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałających w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4”⁷.

Tworzenie organizacji pozarządowych polega na dobrowolności i swobodzie tworzenia stowarzyszeń oraz możliwości wstępowania i występowania członków (osób fizycznych) z jej szeregów. Powoduje to trwałość stowarzyszenia bez względu na ilość członków z zachowaniem potrzebnego minimum. Ustawa daje możliwość tworzenia dwóch rodzajów stowarzyszeń: zwykłych – tworzonych przez minimum 3 członków, niepodlegających rejestracji, lecz tylko zgłoszeniu właściwemu organowi administracji publicznej oraz rejestrowych – tworzonych przez co najmniej 15 członków, które muszą mieć swój statut, określić cele, teren działania i władze.

Zasady działalności tych organizacji powinny być normowane nie tylko przez przepisy prawa, ale także przez swoisty kodeks etyczny, którego podstawą są następujące zasady, przyjęte na I Ogólnopolskim Forum Inicjatyw Pozarządowych we wrześniu 1996 roku, i zaktualizowane podczas Walnego Zebrania Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych 28 maja 2010 roku, tj.: *dobro wspólne, legalizm, niezależność, jawność, odpowie-*

⁵ M. Rymsza i in., *Standardy współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym*, ISP, Warszawa 2007, s. 8.

⁶ *Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, Dz. U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.

⁷ *Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*, Dz. U. nr 75, poz. 468.

*działność, rzetelność, rozliczalność, partnerstwo, podział władz, unikanie konfliktu interesów*⁸.

Na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza w naszym kraju powstało kilkadziesiąt stowarzyszeń o charakterze proobronnym. Większość z nich umiejscowiło swój rodowód w II RP i tradycjach Legionów Piłsudskiego. Jedynym stowarzyszeniem wywodzącym swoje korzenie i tradycje z okresu PRL-u⁹ jest Liga Obrony Kraju. Organizacje te mając w swoich nazwach i charakterze działania słowo *obronne* dają się sklasyfikować w definicję organizacji społecznej obronnej, która wg. *Leksykonu wiedzy wojskowej* zdefiniowana została jako: „typ zrzeszeń, stowarzyszeń, związków, organizacji środowiskowych, które w swych programach uwzględniają przysposobienie ludności do obrony kraju. System organizacji społecznych obronnych stwarza realne możliwości uzewnętrznienia i harmonizowania przez obywateli ich różnorodnych zainteresowań z aktywnym współdziałaniem w różnych dziedzinach i formach życia publicznego, politycznego i obronnego”¹⁰.

Tym samym trudno sklasyfikować stowarzyszenia w sposób jednoznaczny. W literaturze przedmiotu można spotkać typowy podział organizacji proobronnych na:

- organizacje młodzieżowe,
- organizacje o charakterze paramilitarnym,
- organizacje byłych żołnierzy zawodowych i żołnierzy rezerwy,
- organizacje kombatanckie,
- organizacje środowiskowe, regionalne, twórcze.

Duże znaczenie dla rozwoju organizacji pozarządowych miał realizowany Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 (program finansowania rozwoju Polski z funduszy europejskich opiewający na ok. 500 mld PLN), którego istotnym elementem był program operacyjny rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, przygotowywany – co jest pewnym novum w warunkach polskich – przy aktywnym i partnerskim współdziale przedstawicieli sektora pozarządowego¹¹.

W grudniu 2014 roku było zarejestrowanych 100 tysięcy stowarzyszeń i około 17 tysięcy fundacji. Oznacza to, że stowarzyszeń jest niemal sześciokrotnie więcej niż fundacji. Te około 117 tysięcy zarejestrowanych w Polsce organizacji nie oznacza, że tyle właśnie prowadzi swoją działalność. Stowarzyszenie „Klon/Jawor” na podstawie wyników badań „Kondycja sektora

⁸ P. Frątczak, *Nowa Karta zasad działania organizacji pozarządowych*, Portal Stowarzyszenia Klon/Jawor, <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosc/563782.html> (dostęp: 09.03.2015).

⁹ PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa

¹⁰ *Leksykon wiedzy wojskowej*, MON, Warszawa 1979, s. 121.

¹¹ P. Gliński, *Style działań organizacji pozarządowych w Polsce. Grupy interesu czy pożytku publicznego?* IFiS PAN, Warszawa 2006, s. 21.

organizacji pozarządowych” szacuje, że około 70% będących w rejestrze organizacji rzeczywiście prowadzi swoją działalność. Pozostałe ją zawiesiły bądź zakończyły, jednak nie wyrejestrowały się z REGON-u. Oznacza to, że w Polsce aktywnie działa około 80 tysięcy stowarzyszeń i fundacji¹².

Ministerstwo Obrony Narodowej angażując się we współpracę z partnerami społecznymi, realizuje pomoc organizacjom w zakresie wsparcia merytorycznego i logistycznego, w tym:

- działalności wychowawczej,
- szkoleniowo-dydaktycznej,
- dotacji na zadania publiczne,
- obejmowania patronatów nad przedsięwzięciami organizacji,
- udostępniania poligonów i przykoszarowych ośrodków szkolenia,
- przekazywania sprzętu technicznego i umundurowania,
- udostępniania obiektów, pomieszczeń, sprzętu i środków łączności.

Ważną rolę stowarzyszeń proobronnych zauważa Prezydent RP oraz Ministerstwo Obrony Narodowej. Prezydent podkreśla znaczenie tych organizacji w zatwierdzonej 5 listopada 2014 r. *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, czyli najważniejszym dokumencie dotyczącym bezpieczeństwa i obronności państwa (pkt 20, 96).

W pkt. 20. Potencjał społeczny czytamy: „Istotnym elementem rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego jest edukacja na rzecz bezpieczeństwa”. Natomiast w pkt. 96. Edukacja dla bezpieczeństwa: „obejmuje działalność służącą zdobywaniu przez obywateli wiedzy i umiejętności z zakresu bezpieczeństwa. Realizowana jest przez szkolnictwo powszechne i wyższe, centralne i lokalne instytucje państwowe oraz stowarzyszenia i organizacje pozarządowe...” W obecnej strategii nie wskazuje się wprost organizacji społecznych czy proobronnych jako elementu działań na rzecz obrony kraju, ale akcentując „edukację dla bezpieczeństwa” zwraca się uwagę na stowarzyszenia propagujące wśród młodzieży szkolenia obronne w zakresie strzelectwa, taktyki pola walki, samoobrony, ratownictwa medycznego i podtrzymywania tradycji patriotycznych. Działania te realizowane są poprzez współpracę z wojskiem, policją i instytucjami samorządowymi.

Natomiast Ministerstwo Obrony Narodowej w dniach 20-21 marca 2015 r. zorganizowało Kongres Organizacji Proobronnych i Klas Mundurowych, którego celem było podsumowanie działalności organizacji paramilitarnych oraz omówienie kierunków ich przyszłej współpracy z resortem obrony narodowej. I to właśnie wojsko zauważa od wielu lat znaczenie organizacji pozarządowych jako elementu społecznej inicjatywy proobronnej w społeczeństwie. Po likwidacji powszechnego poboru zmniejsza się

¹² Liczba NGO w Polsce, Portal Stowarzyszenia Klon/Jawor, <http://fakty.ngo.pl/liczba-ngo#> (dostęp: 10.04.2015).

radikalnie liczba osób (mężczyzn), którzy mają przeszkolenie strzeleckie i obycie ze sprawami obronnymi. Spowodowało to, że ww. stowarzyszenia zrozumiały swoje znaczenie w powstałej luce edukacyjnej oferując młodemu ludziom udział w strzelaniach z broni centralnego zapłonu (tzw. ostrej) oraz oferując obozy szkoleniowe organizowane wspólnie z jednostkami wojskowymi MON. Decyzja Nr 187/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 9 czerwca 2009 r. w sprawie wprowadzenia zasad współpracy resortu obrony narodowej z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi umożliwiła zawieranie z Ministrem Obrony Narodowej i każdą jednostką wojskową porozumień o współpracy potwierdzających wolę rozwijania stałej współpracy¹³. Porozumienia określają szczegółowo warunki współdziałania i wzajemne zobowiązania, a także angażują partnerów społecznych do wykonania konkretnych zadań z zakresu obronności, przy wsparciu resortu obrony narodowej.

Podczas wspomnianego Kongresu utworzono Federację Organizacji Proobronnych zrzeszającą związki strzeleckie. Mówcy w swoich wystąpieniach podkreślali fakt, że utworzona Federacja powinna nazywać się Ligą Obrony Kraju czyli tak, jak największe stowarzyszenie proobronne w Polsce, co odzwierciedla najlepiej miejsce Ligi Obrony Kraju wśród takich organizacji. Ponadto trzeba podkreślić, że znaczenie organizacji proobronnych znacznie wzrasta, szczególnie wśród młodzieży, odkąd w roku 2009 r. zawieszony został powszechny pobór obywateli do służby wojskowej.

W przypadku Ministerstwa Obrony Narodowej nie jest to nowa inicjatywa, bo to właśnie wojsko od wielu lat dotuje finansowo i rzeczowo stowarzyszenia zajmujące się działalnością proobronną. I to właśnie Liga Obrony Kraju co roku otrzymuje największe dotacje finansowe spośród wszystkich stowarzyszeń w kraju. Wysokość dotacji z 2014 r. przedstawia tabela 1. Jednocześnie, zgodnie z podpisanym porozumieniem o realizacji zadań proobronnych, poszczególne jednostki organizacyjne LOK współpracują z jednostkami wojskowymi korzystając ze sprzętu, zakwaterowania, pojazdów, strzelnic oraz stołówek. W większości odpłatnie.

¹³ Dz. Urz. MON 2009, nr 12, poz. 131.

Tabela 1. Dotacje MON dla LOK w 2014 r.

Lp.	Powierzone zadanie do realizacji	Przyznana kwota	Uwagi
1.	Mistrzostwa LOK w dwuboju obronnym	26 000 zł	
2.	XL Centralne Zawody Strzeleckie oraz wojewódzkie zawody Klubów Żołnierzy Rezerwy LOK	90 000 zł	Centralne zawody odbyły się w Warce na strzelnicy LOK
3.	Finał Ogólnopolskiego Konkursu Marynistycznego pn. „Polska Marynarka Wojenna a Historia Wybrzeża Polskiego”	8 924 zł	
4.	Otwarte Mistrzostwa LOK w wieloboju obronnym oraz wojewódzkie zawody w wieloboju obronnym	34 160 zł	Finał odbył się bazie Centrum Szkolenia Łączności i Informatyki w Zegrzu
5.	Ogólnopolski sprawdzian edukacji obronnej młodzieży w strzelectwie	17 440 zł	
6.	Organizacja obozów szkoleniowo-sportowych dla pretendentów do klas mundurowych oraz młodzieży ponadgimnazjalnej i klas mundurowych o profilu wojskowym	25 000 zł	
7.	Ogólnopolska szkolna liga strzelecka dla dzieci i młodzieży	200 000 zł	Tylko na amunicję i śrut
8.	Obchody 71. rocznicy utworzenia 1 Warszawskiej Brygady Pancernej z udziałem kombatantów, kadry i ich rodzin oraz młodzieży szkolnej klas mundurowych	9 000 zł	
RAZEM		410 524 zł	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie D. Brądkiewicz, *Działalność statutowa w sportach obronnych, politechnicznych i wodnych w 2014 roku*, LOK, Warszawa 2014.

Rodowód i działalność Ligi Obrony Kraju

Rodowód LOK sięga 1944 r., kiedy na wschodnich terenach wyzwolonej Polski, m.in. w powiecie siedleckim i Lublinie powstało, zaakceptowane przez Naczelnego Dowódcę WP, 21 sierpnia 1944 r. Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza, które łącząc się z innymi organizacjami o podobnym charakterze 21 lipca 1950 r. przekształciło się w Ligę Przyjaciół Żołnierza. Na IV Krajowym Zjeździe Ligi Przyjaciół Żołnierza 12 listopada 1962 r. podjęto uchwałę o zmianie nazwy organizacji na Ligę Obrony Kraju oraz ustalono znacznie szerszy program działania Ligi w dziedzinie patriotyczno-obronnego wychowywania społeczeństwa, szkolenia dla Sił Zbrojnych i go-

spodarki narodowej oraz dalszego rozwoju sportów obronnych¹⁴. W tym okresie Liga była dotowana przez państwo i jako taka podlegała władzom rządowym. LOK z tamtego okresu kojarzy się wszystkim głównie ze szkoleniami na prawo jazdy. I tak było faktycznie, gdyż przy scentralizowanej gospodarce LOK był jedną z niewielu instytucji, która szkoliła w Polsce kierowców. W obecnej chwili jest to zaledwie ułamek szkoleń realizowanych w LOK. W latach 1960-1990, na różne kategorie prawa jazdy przeszkolono 5.636.448 osób, w tym 612.583 osoby na potrzeby Sił Zbrojnych¹⁵.

Po 1989 r. LOK rozpoczął powolną transformację. Było to związane ze zmniejszającymi się potrzebami Sił Zbrojnych na szkolenie kierowców, co automatycznie zmniejszało dofinansowanie Ligi. Zaczęto odczuwać skutki gospodarki rynkowej. Nieruchomości i ruchomy majątek trwały zaczął się dekapitalizować.

Zmniejszające się ciągle dofinansowania z MON spowodowały, że w 2001 r. w LOK nastąpił rozdział działalności statutowej od działalności gospodarczej. Działalność statutowa realizowana jest w zakresie wychowania patriotycznego i przygotowania obronnego społeczeństwa (preambuła statutu), a działalność gospodarcza realizowana jest w zakresie usług szkolenia na prawo jazdy, badań okresowych pojazdów, badań psychologicznych kierowców, wynajmu/dzierżaw/sprzedaży pomieszczeń biurowych i gospodarczych, garaży i innych nieruchomości.

Współczesny potencjał LOK

Stowarzyszenie liczy około 38 tys. członków, przy czym jest to głównie młodzież i żołnierze rezerwy. LOK posiada ok. 300 nieruchomości na terenie całego kraju, niektóre o dużej powierzchni. Ma w wieczystym użytkowaniu i dzierżawie kilkaset obiektów: strzelnic, budynków, magazynów i placów. Ponadto Liga posiada ponad 100 sztuk pojazdów służbowych, w tym większość do nauki jazdy. W magazynach broni znajduje się ok. 150 sztuk karabinków centralnego zapłonu, ok. 325 sztuk pistoletów centralnego zapłonu, kilka tysięcy karabinów sportowych (kbks) i pistoletów sportowych bocznego zapłonu, kilka tysięcy broni pneumatycznej (urządzeń pneumatycznych¹⁶). LOK posiada zapas amunicji i śrutu sięgający globalnie kilku milionów sztuk.

¹⁴ *Rodowód i 70 Lat Działalności LOK w służbie RP*, Portal MOW LOK, <http://www.mazowszelok.pl/sporty-obronne/1540-rodowod-i-70-lat-dzialalnoscii-lok-w-sluzbie-rp>, (dostęp: 12.05.2015).

¹⁵ *70. lat LOK. To było spotkanie lokowskiej Rodziny*, 17.10.2014, Portal Prawo Drogowe News, <http://www.grupaimage.com.pl/?s=prd&i=informacja&id=24769>, (dostęp: 18.05.2015).

¹⁶ Urządzenia pneumatyczne, to takie, gdzie energia wystrzelonego pocisku (śrutu) nie przekracza 17 J (dżuli).

Wśród wymienianych wyżej nieruchomości jest prawie 100 strzelnic kulowych (bojowych) i ponad 150 strzelnic pneumatycznych oraz kilkadziesiąt magazynów broni. Liczba strzelnic wskazuje, że to właśnie strzelectwo jest jednym z głównych zadań LOK realizowanych w tzw. sportach obronnych. Strzelectwo jest przewidziane niemal w każdej rywalizacji dla żołnierzy rezerwy i młodzieży szkolnej. To właśnie szczególnie wśród młodzieży strzelectwo cieszy się bardzo dużą popularnością. Przyciąga specyfiką tego rodzaju sportu z ograniczonym dostępem, a szczególnie perspektywą posiadania umiejętności przydatnych w przyszłej pracy w tzw. służbach mundurowych: wojsku, Policji, Straży Granicznej, czy więziennictwie.

Wieloletnią tradycję posiadają Kluby Żołnierzy Rezerwy (KŻR) LOK. Zamysłem ich tworzenia było i jest konsolidowanie środowisk byłych żołnierzy zawodowych z ukierunkowaniem ich szkolenia na podtrzymanie sprawności fizyczno-strzeleckiej. Najwięcej Klubów Żołnierzy Rezerwy LOK jest w województwie lubelskim, wielkopolskim i małopolskim, co świadczy o zaangażowaniu regionalno-patriotycznym żołnierzy rezerwy. Większość żołnierzy rezerwy to instruktorzy strzelectwa sportowego. Realizują oni szkolenie młodszych pokoleń, a w Lidze, głównie młodzieży szkolnej. W celu podniesienia rangi i sprawdzenia się w rywalizacji, co roku realizowane są zawody KŻR, które kończą się rywalizacją ogólnopolską.

Jednak najważniejszą w Lidze Obrony Kraju działalnością jest praca dla/z młodzieżą szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. LOK, oprócz treningów strzeleckich i rywalizacji szkolnych kół lub klubów, oferuje szeroki wachlarz zawodów w sportach obronnych na szczeblu wojewódzkim i ogólnopolskim. Najbardziej masową, pozwalającą zapoznać się ze strzelectwem, jest Szkolna Liga Strzelecka. Skierowana jest do szerokiej grupy młodzieży szkolnej, która ma możliwość rywalizacji w strzelectwie sportowym z broni bocznego zapłonu (kbks) i broni pneumatycznej. To właśnie SLS na swój sposób zastępuje strzelania, które były realizowane w szkołach na przysposobieniu obronnym. Dane statystyczne wykazują, że w strzelaniach tych uczestniczy w całej Polsce kilkadziesiąt tysięcy uczniów!

Znaczące miejsce w wyszkoleniu, a jednocześnie rywalizacji młodzieży zajmuje wielobój obronny i dwubój obronny. Ta specjalistyczna rywalizacja realizowana jest na wszystkich szczeblach struktur LOK, a kończy się zawodami reprezentacji województw na szczeblu centralnym. Zwycięskie drużyny dziewcząt i chłopców w wieloboju obronnym uczestniczą co roku w organizowanych przez MON Mistrzostwach Sportowo-Obronnych Stowarzyszeń Młodzieżowych Ministerstwa Obrony Narodowej. Co roku zwycięzcami tej rywalizacji są drużyny Ligi Obrony Kraju.

Podsumowując sporty obronne LOK ze strzelectwem na czele można stwierdzić, że możliwości szkolenia strzeleckiego Ligi są bardzo duże, co przedstawia mapa Polski z rozbiciem na województwa – rysunek 1.

Rys. 1. Możliwości szkolenia strzeleckiego członków LOK lub osób z innych organizacji z broni kulowej i broni pneumatycznej (urządzeń pneumatycznych) na przestrzeni roku kalendarzowego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Zestawienia możliwości szkoleniowych LOK, LOK, Warszawa 2014.

Oprócz strzelectwa LOK zajmuje się też szkoleniem pływaczy na kursach podstawowych i instruktorskich. Pod względem liczby członków klubów pływackich i szkoleń LOK zajmuje drugie miejsce w Polsce po PTTK, organizacji z wieloletnimi tradycjami.

Konkurs dotyczący znajomości tradycji morskich zajmuje znaczące miejsce i posiada swoją historię. Nosi on nazwę: „Polska Marynarka Wojenna

a Historia Wybrzeża Polskiego”. Odbyło się już ponad pięćdziesiąt edycji tego konkursu. Rywalizacja rozgrywa się w szkołach ponadgimnazjalnych i co roku kończy się centralnymi zawodami LOK rozgrywanymi w jednej z nadbałtyckich miejscowości. W 2014 r. był to Puck, a w 2015 r. Jastarnia.

Ponadto w Lidze Obrony Kraju działają kluby modelarskie i kluby łączności. Nie funkcjonują już na zasadzie masowych sportów, ale prawie w każdym województwie działa co najmniej po jednym lub więcej klubów. Działalność klubów łączności może mieć szczególne znaczenie w sytuacjach kryzysowych, co pokazała powódź w 1997 r.

Podsumowanie

W warunkach narastającego zagrożenia rozszerzaniem się konfliktów społeczno-narodowościowych w Europie społeczeństwo polskie dostrzega znaczenie organizacji wspierających działalność na rzecz przygotowań obronnych kraju. I to właśnie LOK jako największe stowarzyszenie proobronne w kraju jest taką organizacją. Szkolenie młodzieży i żołnierzy rezerwy w strzelectwie przyczynia się do zwiększania wyszkolonych rezerw Sił Zbrojnych RP. Wielu młodych ludzi szkoląc się oraz uczestnicząc w zawodach o charakterze obronnym, spełnia swoje marzenia dostając się do służby w wojsku, Policji czy Straży Granicznej.

Duża liczba instruktorów, posiadanego uzbrojenia i sprzętu oraz bazy strzelnic i magazynów broni LOK pozwala szkolić i trenować tysiące osób w zakresie strzelectwa. Daje możliwość skutecznej realizacji kursów, treningów strzeleckich oraz nauki strzelania dla nowych członków stowarzyszenia. Zainteresowanie takim szkoleniem wynika z faktu zawieszenia w 2009 roku służby zasadniczej w wojsku i możliwości uzyskania takich umiejętności.

Jednocześnie LOK kształtuje postawy patriotyczne wśród młodzieży, tak potrzebne w dobie globalizacji i komercjalizacji życia. Tym samym LOK wpisuje się w realizację edukacji dla bezpieczeństwa, którą wskazuje *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej* z 2014 roku. Polskie doświadczenia historyczne i tradycje narodowe, które kultywują jednostki organizacyjne LOK, są wymownym świadectwem tej działalności.

Jednym z mankamentów działalności LOK jest brak wewnętrznych reform i współpracy z innymi stowarzyszeniami proobronnymi oraz starzenie się kadry kierowniczo-instruktorskiej, co powoduje zmniejszanie się liczby członków LOK. Stowarzyszenia o podobnym charakterze negatywnie oceniają fakt posiadania przez LOK wielu nieruchomości otrzymanych w sukcesji po rozpadzie PRL. Tworzy to niechęć do LOK, a zarządzanie

rodem z minionej epoki¹⁷, i odcinanie się od nowoczesnych sposobów komunikowania się ze społeczeństwem nie pozwala na zdecydowanie lepsze działanie tego stowarzyszenia.

Bibliografia

1. Brązkiewicz D., *Działalność statutowa w sportach obronnych, politechnicznych i wodnych w 2014 roku*, LOK, Warszawa 2014.
2. Frątczak P., *Nowa Karta zasad działania organizacji pozarządowych*, Portal Stowarzyszenia Klon/Jawor, <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosc/563782.html> (dostęp: 09.03.2015).
3. Dz. Urz. MON 2009, nr 12, poz. 131.
4. Gliński P., *Style działań organizacji pozarządowych w Polsce. Grupy interesu czy pożytku publicznego?* IFiS PAN, Warszawa 2006.
5. Kowalczyk S., *Człowiek a społeczność. Zarys filozofii społecznej*, Wyd. KUL, Lublin 1994.
6. *Leksykon wiedzy wojskowej*, MON, Warszawa 1979.
7. Lasocki Z., *Kilka uwag w roli organizacji pozarządowych w państwie demokratycznym*, Wyd. Bordo, Warszawa 2001.
8. Rymsza M. i in., *Standardy współpracy administracji publicznej z sektorem pozarządowym*, ISP, Warszawa 2007.
9. Stańczyk J., *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, ISP PAN, Warszawa 1996.
10. *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, BBN, Warszawa 2014.
11. Wróblewski R., *Podstawowe podjęcia z dziedziny polityki bezpieczeństwa, strategii i sztuki wojennej*, AON, Warszawa 1993.
12. *Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, Dz. U. nr 123, poz. 776 z późn. zm.
13. *Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii*, Dz. U. nr 75, poz. 468.
14. *Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach*, tekst jednolity – Dz. U. 2015, poz. 1393;
15. *Zestawienia możliwości szkoleniowych LOK*, LOK, Warszawa 2014.
16. www.fakty.ngo.pl (dostęp: 10.04.2015).
17. www.mazowszelok.pl (dostęp: 12.05.2015).
18. www.grupaimage.com.pl (dostęp: 18.05.2015).

Liczba znaków ze spacjami: 29 965

¹⁷ Ligą Obrony Kraju kieruje jeden i ten sam człowiek od 25 lat.